

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 16. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslani knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovoljivo pošiljati (frankirani) vredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa opravištvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina. Posamne misli o vzgoji, pouku in učiteljstvu. — A. M. Slomšek. — O rabi navorja. — Logika. — Dopisi. — Razne stvari. — Inserati.

Posamne misli o vzgoji, pouku in učiteljstvu.*)

(Piše Armin Gradišar)

12.

Znana in dognana istina je, da se zamore šolska vzgoja le tačas ugodno razvijati ter sploh uspevati, kadar ima podpore pri domu, pri roditeljih. Kjer dom gojenčev nasprotuje šoli, ondi seveda tudi o plodonosnem upljiivanju šolske vzgoje govora biti ne more. To resnico potrjuje vsakdanja skušnja, pa tudi lajk je ne more zanikati.

Zato pa se dandanes razumništvu pri vseh narodih zelo pobrinuje, da bi kolikor toliko šolo spravilo v ožjo dotiko z domom. V večjih mestih prirejajo „družbinske večere“, kjer se pogovarjajo o hibah domače vzgoje in namerah šolske vzgoje, v obče o predmetih, ki so eminentno sposobni v to, da vzbujajo starišev zanimanje za šolo ter jih navdušujejo za njo. — Imamo v Nemcih, Francozih, Lahih, osobito pa v Angležih listov, ki nimajo druge namere in tendence, nego to, da stariše napotujejo k pravej vzgoji svojih otrok, da jim odkrivajo najnavadnejše pogrške pri vzgojstvu ter da jim podajajo navodil, kako ravnati, da bodo vedno v vzgojnem oziru v kontaktu s šolo i. dr. Tak list izhaja tudi na Dunaju — „Schule und Haus“ mu je ime — ter izvrstno zastopa nalogo, katero si je stavil.

Mi Slovenci smo mal in materijelno slabo podprt narod. Ne dostaje nam sredstev, da bi vzmogli vzdržavati list, ki bi imel zgolj le namen, povspeševati šolsko delovanje v domačih krogih — imamo itak uže listov preveč. Niti bi ne hasnilo dosti, ko bi se v ta namen sklicevala zborovanja, kajti taka so možna le v mestih in trgih, a še tu bi za tista se zanimoval le bolj inteligen ten del prebivalstva. A nam je težiti po tem, da bi se masa naroda bolj zanimala za šolo, da bi ta bolj uvidevati jela korist šolske vzgoje, da bi se njo pridobilo za šolo.

Slovenski narod poseduje družbo, ki ima tolikšno število udov, da bi se s tem lahko ponašalo mnogobrojnejše ljudstvo od našega. Mohorjeva družba leto za letom razpošilja na tisoče in tisoče izvodov svojih knjig mej naše

*) Nadaljevanje iz štev. 5. l. „Pop.“.

ljudstvo. Njene knjige prebira veljak, ko prostak in ni ga menda slovenskega sela, kjer bi ne bilo kakšnega uda te družbe. Smelo torej rečemo, da je družba sv. Mohorja eminentna vzgojilna institucija za slovensko ljudstvo.

Po proizvodih te družbe se najlože in najintenzivneje upljiva na naš prost narod. Ona — Mohorjeva družba — je torej pri nas v prvej vrsti poklicana, da deluje za ugodni razcvit naše narodne šole, ona naj vzbuja naše kmete k veselju do šol in učiteljev, ona naj pred vsim povspešuje harmonično delovanje, in zastopnost mej šolo in domom. To je vzvišen in blag smoter in vreden, da se ga družba, katerej je sigurno blagor slov. naroda mar, oklene z vsemi silami!

Vi učitelji in razumniki slovenski pa zastavite svoja peresa v prid mile naše mladeži, ki je up in nada naša ter sestavite spise, ki bodo vnemali slov. stariše za delo v šoli, ki jim bodo odkrivali in razkazali resno našo namero ter jim tako predočili, da čemo le dobrobit njih ljubljencev!

Družba sv. Mohorja bode sigurno z veseljem vzprejemala take spise ter je objavila! Tem potem bode se marsikateremu naših seljakov v glavi zjasnilo, videl bo, da je šola koristna naprava in učitelj resničen prijatelj njegov in njegovega zaroda. Marsikaj bode doma opustil, kar je do sih dob nevedé gojil, skratka upljiv bode viden in blagotvoren ter zjasnila se bodo vremena našemu šolstvu.

Poskusimo, delajmo in — videli bomo!

Anton Martin Slomšek, pedagog, domo- in rodoljub slovenski.

Spisal Franjo Jamšek.

(Dalje.)

Ali ni s tem berilecem potreba in korist šole po mojstrsko dokazana? — Vsak komentar bil bi tu odveč. Na taki in enaki način razpravlja Slomšek tudi ostalih 51 berilnih vaj, pri katerih se blagi čitatelj lahko do celega prepriča o raznovrstnosti in važnosti skrbljivo sestavljene tvarine in o praktičnej vrednosti navedene knjige. Nadaljni naslovi berilecem:

II. Blaže in Nežiča, pojmeta v nedeljsko šolo. III. Kako je v šoli veselo!
*IV. Prvošolci dobre volje. V. Pridna šolarja doma kregana. VI. Sveti bo-
žični prazniki: Kako se otroška spoved obhaja? VII. Dvoje šolarjev gre služit:
Nauk za družino. VIII. Šola poštenega zadržanja: Kako se pri pisanju sedi?*
a) Zadržanje v pričo Boga. b) V pričo gosposke. c) V pričo ljudi svojega stanū.
*d) Kako se v družbi pošteno govori? IX. Huda zima, da drevje poka: Kaj je
storiti, kadar človek zmrzne? Kadar ga zaduši? X. Poštena gostija, lepa reč:
Nauk za dobro voljo. Ali se sme plesati? XI. Kratek pust, pa veliko ust:
Pustne šege in krivovere. XII. Snaga, lepa, draga reč. Nauk za domačo snaž-
nost XIII. Boljše v hišo žalosti, kakor v hišo veselja: Kako se bolniki obiščejo?*
*XIV. Ogenj potrebna pa nevarna reč: Kako ognja varovati? Kaj je storiti,
kadar gori? XV. Zdravo telo, najboljše blago: Kako se za zdravje skrbi? Za*

kratek čas in počitek. Za zdravo jed in pijačo. XVI. *Zdravje gor po niti — dol po curki.* Nauk za bolnike. XVII. *Doma imaš, pa ne poznaš:* Domača zdravila. XVIII. *Mera in vaga v nebesa pomaga.* XIX. *Človek ne pozna kaj ima:* Človeško telo. Človeška duša. XX. *Vesela aleluja.* Šolarje poskusijo. Kako na božjo pot hoditi? XXI. *V starem gradu denarji cvetijo:* Sadjereja. XXII. *Boljša kratka sprava, kakor dolga pravda:* Nauki za vozarje. XXIII. *Ljubo domá, kdor ga ima:* a) Popis sveta. XXIV. *Kolikor jezikov kdo zna, toliko človekov velja:* Popis sveta. b) Popis morja. XXV. *Solnce mrkne:* Nebeške luči. (Glej II. in III. tablico na konci knjige.) XXVI. *Odprto nebo:* Popis nebeških prikazni. XXVII. *Lepa nedelja:* Angeljska bratovščina. XXVIII. *Ptičje gnezdo — božje čudo:* Skrb za ljubo živinco. XXIX. *V Rakovci so koze (bolezen):* Nastavljanje osepnice. XXX. *Človek sam svoj narhujši strah:* Kako škodljiv je prazen strah? XXXI. *Mšnarja je ubilo:* Kako se o hudej uri zadržati? Pomagati od strele zadetim. XXXII. *Toča je pobila:* Od čare ali coprnije. XXXIII. *Hudo vojaštvo:* Od vojakov in tobakarjev. XXXIV. *Tudi na gobah smrt sedi:* Od strupenih gob in zelišč. XXXV. *Jelovca so klobase vjedle:* Smrten strah na mizi. Pomoč o nevarnosti zastrupljenja. XXXVI. *Tudi prazna puška počí:* Kako se strela varovati? XXXVII. *Štirji elementi:* 1. Zrak ali podnebna sapa. 2. Zemlja. 3. Ogenj. 4. Voda. XXXVIII. *Po Dolenjskem grižo imajo:* Kako se griže varovati? Cesarske oblastnije in pravice. XXXIX. *Dvojna kuga:* Živinska kuga. Človeška kuga. Žganje. Kaj storiti, kadar se kdo obesi? XL. *Svetlinova Nanika je umrla:* Oporoka. Pogreb poštene deviece. XLI. *V Lazah je stekel pes:* Od steklih psov. (Glej 14. podobo na IV. tabli!) XLII. *G. dekan pridejo:* Šolska skušnja. XLIII. *Strašna noč.* XLIV. *Smrt dobrega očeta.* XLV. *Lepo otroško srce.* XLVI. *Dobre matere poslednje izročilo.* XLVII. *Dober dušni pastir.* XLVIII. *Otrok narvečje bogastvo.* XLIX. *Poštenje boljše, ko denar.* I. *Bog razkruši, pa veselo zopet združi.* LI. *Tobakarjem je ura dotekla.* LII. *Človek si sam srečo seje.*"

Res občudovanja vreden učitelj!

2. Pisanje.

Na podlagi pridjanih štirih predpisov (glej I. tablico knjigi pridjano!) sestavljen je napotek v pisanju iz sedmih vaj: od *A — H*.

3. Računstvo.

obstoji iz petnajstih vaj: od *a — p*.

4. Petje.

Zato so vzete pesmi večinoma iz „*Pesme Matija Ahacelna*, 3. natis,“ — iz „*Devištva*“, in iz „*Življenja srečen pot*“.

5. Nemščina

je zastopana (v zvezi z nemško slovnico) v kakih 25 vajah. Tem pridjan je v začetku kratki slovensko-nemški besednjak: „*Čudne besede*“ — in nemški „*Sach-Register*“ v abecednem redu.

115 „iskric“

t. j. jedrnatih *pregovorov*, pa krhkih, vmes tudi zasoljenih *izrekov* in zlatih *naukov* nahajajočih se v Slomšekovej knjigi „*Blaže in Nežica*“ v abecednej vrsti:

1. Ako greste na božji pot, ne hodite Bogu na pot.
2. Ako sediš, ne gugaj se, kakor bi zole (čmrlje) imel. Se čohati in kebrati — ušiveci navado imajo. Na steno prislanja se le meglenjak.
3. Ako se ti zeha ali kihne, z robcem usta zakri, da se nebi kdo vstrašil, kakor bi ga hotel požreti.
4. Bog pošilja križe in nas spravlja ž njimi nebesom bliže.
5. Boj se Boga, skrbi za svoje ljudi in živino, tako se bodo coperniki tebe bali, ne pa ti njih.
6. Bolezen gre po curki, zdravje pa po niti. — Za veliko bolezní je *potrpežljivost* narboljše zdravje.
7. Boljše počasi prav, kakor hitra zmota. Marsikdo ve dobro rajtati, pa vendar slabo gospodarí.
8. Boljša je zamera za resnico, kakor hvala za laž.
9. Boljša je gola glava, kakor gola noga.
10. Božja roka enkrat vzeme, dvakrat toliko pa dá.
11. Brez prtiča (rjuhe) še berača na slami ne pusti.
12. Čenče Marinke nima nobeden rad.
13. Če Bog dá, vam (učencem) pojde pisanje o veliki noči bolj gladko izpod rok, ko preja predicam, ki dremljejo.
14. Česar se v mladosti izučiš, s tem se za starost oskrbiš.
15. Človeka lahko po hoji, hiše po strehi, ljudi in kraje po šegah poznaš.
16. Da bi mavha denarjev bila, kjer mavrica (božji stolec) pije, je prazna basen, kateri se krave smejé.
17. Druge opravljati boli; sam sebe hvaliti smrdi.
18. Da hudič coprnikom pomaga, je za podučene kristjane vražja, grda vera.
19. Dobre volje rado mošnje kolje — streho podere — voz prekučne.
20. Dobro je domača zdravila poznati, ki jih vsak človek, vsaka domačija ima. Velikokrat majhna reč pomaga, kjer po širokem pomoči zastonj iščemo.
21. . . . govori, kakor bi otrobe vezal.
22. Grd je pijanec, desetkrat grša pijanka; ona še svojega sramú ne pokrije.
23. Glej, da iz sklede (pri obedu) ceste ne narediš.
24. Gospodinja tri vogle hiše drži.
25. Gnojnica je zdravju škodljiva, in kjer je smrad, ne gre pošten človek blizo rad.
26. Hiše, ki snažna ni, se pošten človek boji.
27. Huda zima je; varite se, da vas muhe ne vjedo; — take muhe, ki nekaterim po zimi kakor po letu po glavi letajo.
28. Hranilnice so velika dobrotá za družino in druge pridne ljudi, ki veliko na obresti položiti nimaja namestu zaslužen denar doma v nevarščini imeti, ga raje v hranilnico pošlji; boš brez skrbi in pri lepem dobičku.

29. Imaš prosto glavo, tople noge, pa odprto telo, se ti bolezni bati ni.
30. Hudobni štrkavei vsako grmovje iztaknejo, vsako drevo izprežejo, kako gnjezdo mladih pokončat. To je po tolovajsko.
31. Kar jeden vé, tudi dva zvesta.
32. Kaj pomaga križe na križnem potu obrezovati in s takimi treščicami kaditi, kaj izpod kapa kamenčke v posodo devati, in iz njih piti, dobrih rož pa ne iskati in modre zdravniki opustiti.
33. Kar sam lahko narediš, se na drugega ne zanašaj.
34. Kar se odlaga, se rado zamudi.
35. Kaj človeku pomaga, če je še toliko razumen, pa pameten ni.
36. Kar se človek v mladosti dobrega izučí, ga glava ne boli.
37. Kdor svojega psa več obraja, kakor človeka, je pesji stric; in takih abotnih stricev je zelo veliko na svetu.
38. Kdor drugega ne vidi (pri popotovanju), kakor drevje rasti, pa ljudi po dveh hoditi, boljše naj doma korenje strže; on po svetu hodi, kakor bi se mu sanjalo.
39. Kdor mir ljubi, ne bo nikdar na zgnubi.
40. Kdor ne sluša, si sam nesrečo poskuša, katera mu za petami gre.
(Dalje sledi.)

O rabi navorja.

Prof. Fr. Hauptman.

(Dalje.)

1. Dajmo, da dela ob ednoramniku zaporedoma
v razdalji: 1, 2, 3, 4, 5, 6 oziroma
breme: 300 g, 150 g, 200 g, 120 g, 90 g, 100 g itd.

Oba navorja zavrtita se v smislu obešene uteži; kajti sila, ki dela ob spodnjem navorju, dela vsled njih zveze tudi na zgornjega. Da zremo, s koliko vrtečo močjo, spravimo ju zopet v ravnotežje; v ta namen treba je ob prostej rami gornjega navorja n. pr.:

- v razdalji: 6, 1, 5, 3, 2, 4 oziroma
ravnotežne sile: 50 g, 300 g, 120 g, 160 g, 225 g, 150 g itd.

Iz števil vsakega posameznega poskusa dobimo zakon ravnotežja vedno v jedni prejšnjih oblik, naj delamo po katerem koli navedenih načinov. Ako je še treba kacega razjasnenja, vzamimo iz med šest navedenih poskusov v predarek tretjega:

Breme = 200 g, rama = 3; ravnotežna sila = 120 g, rama = 5. Ob rami 3 jednoramnika dela breme 200 g. Njega vrteča moč je $(200 \text{ g} \times 3)$ 600 g. S to-le vrtečo močjo upliva spodnji navor ob gornjega. Naj-li nastane ravnotežje, mora ob nasprotni rami ob gornjega navorja delati primerna sila v nasprotno mer. Ako je nje prijemališče v razdalji 5, treba je ravnotežne sile 120 g; tedaj je vrteča moč $(120 \text{ g} \times 5)$ ravno jednaka 600 g. Prav tako postavil bi se breztežen jednakoramnik v stan ravnotežja, ko bi sila 120 g naravnost ob njem v razdalji 5 delala bremenu nasprosti.

V tej trditvi vtegne začetnik nahajati neko težkočo. (Predoči si položaj na risanem liku). Med bremenom in ravnotežno silo leži posredovalna sila; to je tista sila, s katero je napeta vez med obema navorjema. Djali smo zgoraj, da se navadno konca navorjev med seboj zvežeta. Tedaj je v obče posredovalna sila različna od ravnotežne; jednaki ste sile, ako delate obe ob enakih ramah dvoramnika, ali z drugimi besedami, ako gornji navor rabimo kot jednakoramnik. Temu pogoju pa je lahko ustreči, ako pred poskusom spnemo navorja v istej daljavi, v katerej nameravamo obesiti ravnotežno silo. Mislimo si toraj pri prejšnem poskusu navorja speta v točki 5, ima vezilo prenašati nateg od 120 g in isto tolika je potem ravnotežna sila na drugej strani ob rami 5.

Mislim, da je v tem slučaju razmotrivanje naj bolj pripesto, ako delamo z dvema spojenima navorjema; omeniti pa še moram, da bi se jednoramnik s pomočjo priprezene prožne tehtnice dal še na priprosteji način obravnavati.

Ako se ozremo po dozdejnem raziskovanju, lahko si zapomnimo izvedena pravila v sledeči prav umevni obliki: Ako dela ob jedni strani navorja katera utež kot breme v določeni razdalji, treba je ob nasprotni strani

v jednaki razdalji	jednake uteži kot ravnotežne sile,			
„ dvojni „	polovice „ „ „ „			
„ trojni „	tretjine „ „ „ „			
„ četverni „	četrtine „ „ „ „			
—				
„ polovici razdalje	dvojne „ „ „ „			
„ tretjini „	trojne „ „ „ „			i. t. d.

VII. Uporaba.

Vsi nauki, ki jih nižja šola deli, biti morajo djanstvene vrednosti za vsakdanje življenje. Glavni je to smoter nižje šolskega pouka. Prav s tem vzbuja se neugasljiva vedoželjnost in utrjuje se vseh pouka, če pridejo mlade glavice do spoznanja, da djanstveno uporabljavanje podeljenih naukov povečuje njih duševno in posredno tudi telesne zmožnosti. Prav zategadel naglašati mi je zopet, da naj bo „uporaba“ zadnja poglobitna točka realne metodike.

Vendar nisem si stavil smotra, razpravljati tukaj ono stran uporabe navorja, katera je čitateljem, kojim so namenjene te vrstice, po vsem znana in o katerej nas pouči vsaka učna knjiga. V tem oziru naj zadostuje samo kratek pregled, temu naj sledé nekatere računске vaje z razrešitvijo vred, na zadnje pa raba navorja v drugih poglavjih fizike, v katerih se dozdej navadno ni rabil, a se tudi dá s pridom rabiti.

1. *Navor se rabi kot sredstvo, telesa vzdrževati v stanu pokoja*, da ne padajo, ali da se sploh ne premičejo. Najvažnejše na tem je, da postane navor po pogojih ravnotežja sposoben y določevanje sile, s katero kako telo teži do zemlje, t. j. v tehtanje. Pri tehtnicah nahaja se navor ali kot jednakoramnik (navadna tehtnica) ali kot raznoramnik (rimska tehtnica) ali kot sestavljen stroj pri decimalnih tehtnicah (decimalnicah) itd.

Glavni je posel pri tej uporabi, ali poskusoma ali s pomočjo zakonov ravnotežja določiti silo, katera navor ravno spravi v ravnotežje, le pri rimskej tehtnici določuje se vselej rama ravnotežne sile.

2. *Navor se rabi kot sredstvo, premikati ž njim telesa.* Tudi v tem slučaju določiti je navadno sila, katera je v premikanje teles treba. Premikajoče silo dobimo, ako v vsakem posameznem slučaju najprej določimo ravnotežno silo. Vsaka sila, ki je večja od te-le, uniči stan ravnotežja in telo se premika. Ker večinoma želimo zvedeti najnovejšo premikajočo silo, razvidi se iz tega, kolike važnosti so zakoni ravnotežja gledé premikanja teles.

Navor kot premikajoč stroj rabi se na dva načina, ali kot metalec (Wurfhebel), ako je rama sile manjša od rame bremena, ali pa kot tiskalec (Druckhebel), ako je rama sile večja od rame bremena.

Razjasniti si to, predstavimo si še enkrat navor, ravno ko v jedno stran zaniha. Pri tem premeri vsaka točka navorja, tedaj tudi njegova konca oziroma prijemališči sil gotovo pot, ki je po svoje obliki kos krogovnega obsega. V geometriji se le ta imenuje lok. Je-li navor jednakoramem, jednaka sta si loka prijemališče, v nasprotnem slučaju pa sta različna in sicer je lok, ki ga premeri konec daljše rame, daljši od loka, ki ga premeri konec krajše rame.

Razmerje lokov jednako je razmarju ram, tedaj jednako nasprotnemu razmerju sil, koje so si med seboj v ravnotežju. Ta izrek dodati bi se še moral zakonom ravnotežja, potem bili bi ti-le dovršeni.

a) *Vzamimo zdaj, da je rama sile manjša od rame bremena;* tedaj je sila večja od bremena in pri nihajočem navorju je lok, ki ga premeri prijemališče bremena, daljši od loka premikajoče sile. Oba loka pa se premerita istočasno, toraj mora biti hitrost, s katero se premiče breme, večja od hitrosti, s katero se premiče prijemališče sile. V tem slučaju se tedaj podeli bremenu velika hitrost in to se pravi: „breme metati“. Navor se rabi kot metalec. Navor metalec dela z razmeroma veliko silo a ob kratkej poti in prouzroči brzo gibanje bremena.

N.^opr. Podnožnica brusnega gonila (jednoramnik) je navor metalec, ž njim podeli se kamnu velika hitrost vrtenja.

Igrajoči se fantje postavijo včas poleno po koncu, na njo položé počrez deskico; na edni konec deskice denejo kamen, po drugem koncu pa mahnejo z drogom. Z veliko hitrostjo frči kamen kvišku v zrak. Deskica jim služi kot navor metalec. (Dalje sledi.)

Logika.

Spisal Dr. Josip Križan,

kr. gimnazijski profesor v Varaždinu.

(Dalje.)

§ 60. Prva oblika brozvetnih sklepov.

Oblika, v kateri je srednji rek v vrhnjem reku subjekt, v spodnjem reku pa predikat, je prva oblika brozvetnih sklepov. Obrazec te oblike je ta-le:

I. $M < P$	Vsa organiška telesa potrebujejo stanovito toplino za svoj razvitek.
$S < M$	Rastline so organiška telesa.
$S < P$	Vse rastline potrebujejo stanovito toplino za svoj razvitek.

Načine prve oblike najdemo, ako si odgovorimo na vprašanje: Kako kolikost in kakovost morajo prednji reki prve oblike imeti, ako želimo veljaven sklep iz njih izvesti. (Za vrhnji rek velja pravilo, da mora vselej obči biti; ker, ko bi mesto vsi $M < P$ rekli $\frac{1}{2}M < P$, tedaj bi nekateri M preostali, ki niso P . Pa ker so tudi v sprednjem reku M , bi se lahko prigodilo, da bi bili v spodnjem reku taki M , ki z vrhnjim rekom P niso v nikakovej zvezi. Drugi razlog za občnost vrhnjega reka izvira iz bitja samega sklepa, ker sklep izvaja se v njem po pravilu: vse, kar je v obsegu podredjenega soda, nahaja se tudi v obsegu nadredjenega. Vse tedaj, kar M zadržuje, mora tudi v P zadržano biti. Vsled tega je prva oblika izvod subsumeije.

Z ozirom na kakovost mora vrhnji rek ali trdiven ali nekaven biti; on obstoji tedaj iz sodov A ali E .

Spodnji rek prve oblike mora z ozirom na kolikost ali obči ali posebni sod biti, kar sledi uže iz načina, po katerem se sklep izvaja. S namreč želimo dovesti v obseg P , in to se tudi doseže takrat, ako se samo nekateri S v obsegu M nahajajo, ker so vsi M zadržani v obsegu P . Z ozirom na kakovost mora spodnji rek vselej trdiven biti, ker inače se subsumeija izvesti ne more. S mora se namreč v obseg M uvrstiti in s pomočjo M v obseg P dovesti. Ako bi se pa spodnji rek glasil $S < -M$, tedaj ne bi se mogel s pomočjo $-M$ v obseg P dovesti. Vsled omenjenega obstoji spodnji rek prve oblike iz sodov A ali I .

Slednjič ravna se sklep glede kolikosti po spodnjem reku, ker spodnji rek mu podaje vselej subjekt, ki baš kolikost določuje, in glede kakovosti ravna se sklep po vrhnjem reku, ker od njega sprejema predikat, kateri kakovost določuje. Sklep tedaj obstoji ali iz soda A , ali E , ali I , ali O .

Ker je vrhnji rek ali sod A ali E ;

Spodnji rek pa, ali „ A ali I ;

Sklep pa ali sod A , ali E , ali I , ali O ; zato imamo v prvej obliki te-le načine:

$A \ M < P$	$E \ M < -P$	$A \ M < P$	$E \ M < -P$
1. $\frac{A \ S < M}{A \ S < P}$	2. $\frac{A \ S < M}{E \ S < -P}$	3. $\frac{I \ \frac{1}{2}S < M}{I \ \frac{1}{2}S < P}$	4. $\frac{I \ \frac{1}{2}S < M}{O \ \frac{1}{2}S < -P}$

Ti načini izrazujejo se po običaju starcev s besedami:

Barbara, Celarent, Darii, Ferio.

Te besede rabil je prvi v logiki Peter Hispan, ki je bil kasneje papež Ivan XXI. (umrl 1277). Naréjane so te besede po greških od Mihaela Psebla, ki so se glasile: *βαρμπατα, ἑραρεντε, δαριι, τεριοντε.*

Primeri: Ad 1. Ptice imajo toplo kri.

Vse živali, ki so s perjem pokrite, so ptice.

Vse živali tedaj, ki so s perjem pokrite, imajo toplo kri.

Ad 2. Nobeno ustrojno (organično) bitje ni dolgotrajno.

Vsak človek je ustrojno bitje.

Noben človek tedaj ni dolgotrajen.

Ad 3. Vsi sesaleci dihajo s pljučami.

Nekatere živali so sesalci.

Nekatere živali dihajo s pljučami.

Ad 4. Rastline se ne gibljejo svojevoljno.

Nekatere ustrojna bitja so rastline.

Nekatere ustrojna bitja ne gibljejo se svojevoljno.

§ 61. Druga oblika brezuvetnih sklepov.

Druga oblika brezuvetnih sklepov ima srednji pojem v vrhnjem in spodnjem reku za predikat.

$P < M$ Stalnice so samosvetleča nebeška telesa.

$S < -M$ Premičnice niso samosvetleča nebeška telesa.

$S < -P$ Premičnice niso stalnice.

Da iznajdemo načine, po katerih se izvaja sklep po drugej obliki, moramo si zopet odgovoriti na vprašanje: Kaki so prednji reki druge oblike z ozirom na kolikost in kakovost?

Vrhnji rek druge oblike mora vselej obči biti, ker edino takrat more se iz nekave predikata izvesti nekava subjekta, in to baš je ono pravilo, po katerem se sklep iz sprednjih rekov v drugej obliki izvaja. Glede kakovosti je vrhnji rek ali trdiven ali nekaven. Po tem takem obstoji vrhnji rek ali iz soda A ali E

Spodnji rek je oziroma na kolikost ali obči ali posebni sod. Kakovost spodnjega reka pa se ravna po kakovosti vrhnjega reka, samo s tem razločkom, da je vselej oni vrhnjega reka nasprotna. Spodnji rek druge oblike obstoji tedaj iz sodov A , E , I ali O in sicer iz E ali O tedaj, kadar je vrhnji rek sod A , iz A ali I tedaj, kadar je vrhnji rek sod E . Sklep ravna se slednjič glede kolikosti po spodnjem reku, ker mu on daje subjekt, glede kakovosti pa se ne ravna po vrhnjem reku, ampak je vselej nekaven. Sklep tedaj obstoji iz sodov E ali O .

Ker je vrhnji rek ali sod A ali E .

Spodnji rek pa ali „ A ali E ali I ali O

Sklep pa sod E ali O ; zato imamo v drugej obliki te-le načine:

$A P < M$	$A P < M$	$E P < -M$	$E P < -M$
1. $\frac{E S < -M}{E S < -P}$	2. $\frac{O' / S < -M}{O' / S < -P}$	3. $\frac{A S < M}{E S < -P}$	4. $\frac{I' / S < M}{O' / S < -P}$

Ti načini izražujejo se s besedami:

Camestres, Baroco, Cesare, Festino.

Primeri: Ad 1. Sesaleci imajo toplo krv.

Ribe nemajo tople krvi.

Ribe tedaj niso sesalci.

- Ad 2. Vsak sesalec koti žive mladiče.
Nekatere živali ne kotijo živih mladičev.
 Nekatere živali tedaj niso sesaleci.
- Ad 3. Rude niso organiška telesa.
Rastline so organiška telesa.
 Rastline tedaj niso rude.
- Ad 4. Noben črv nema nog.
Nekatere živali imajo noge.
 Nekatere živali tedaj niso črvi.

§ 62. Tretja oblika brezuvetnih sklepov.

Tretja oblika brezuvetnih sklepov je ona, ki ima srednji pojem v obeh prednjih rekih za subjekt. Obrazec tretje oblike je ta-le:

$M < P$	Vse ptice nesô jajca.
$M < S$	<u>Vse ptice so vreteničarji (Wirbeltiere).</u>
${}^1/S < P$	Nekateri vreteničarji nesô jajca.

Tretja oblika postala je na temelju prvih dveh, razlikuje pa se vendar od njiju s svojim posebnim bivstvom. Način namreč, s katerim se sklep tretje oblike iz prednjih rekov izvaja, je od poprejšnjih celo različen. V poprejšnjih oblikah moral se je namreč subjekt S dovesti v obseg predikata P ; v tretji obliki pa je subjekt S širji pojem in mora se dovesti v vsebino predikata P . Da bo tedaj sklep te oblike istinit, mora subjekt S bitni znak srednjega pojma M biti, ker le takrat moremo S v svojej razmeri proti P substituirati srednjemu pojmu M . Sklep tretje oblike izvaja se tedaj iz sprednjih rekov po pravilu: Kar velja za celi pojem, to velja tudi nekoliko za njegove znake. Tretja oblika je tedaj sklep substitucije, med tem ko je prva in druga oblika sklep subsumcije.

Z ozirom na kolikost je vrhnji rek tretje oblike ali obči ali posebni; z ozirom na kakovost pa trdiven ali nekaven, tedaj obstoji iz sodov A ali E , I ali O .

Spodnji rek tretje oblike je ali obči ali posebni sod. Ako pa je spodnji rek poseben tedaj mora vrhnji rek obči biti, eden od prednjih rekov mora namreč vselej obči biti, ker inace ne more se substitucija izvršiti.

Spodnji rek obstoji tedaj iz sodov A ali I .

Sklep je slednjič glede kolikosti vselej poseben, glede kakovosti ravna pa se sklep po vrhnjem reku. Sklep obstoji tedaj ali iz soda I ali O .

Tretja oblika ima po tem takem te-le načine:

$A \ M < P$	$E \ M < -P$	$I \ {}^1/M < P$	$O \ {}^1/M < -P$
1. $A \ M < S$	2. $A \ M < S$	3. $A \ M < S$	4. $A \ M < S$
$I \ {}^1/S < P$	$O \ {}^1/S < -P$	$I \ {}^1/S < P$	$O \ {}^1/S < -P$
	$A \ M < P$	$E \ M < -P$	
	5. $I \ {}^1/M < S$	6. $I \ {}^1/M < S$	
	$I \ {}^1/S < P$	$O \ {}^1/S < -P$	

Za te načine imamo te-le besede :

Darapti, Felapton, Disamis, Bocardo, Datisi, Ferison.

Primeri: Ad 1. Krogi so v sebe vračajoče se krive črte.

Krogi so geometriške podobe.

Nekatere geometriške podobe so v sebe vračajoče se krive črte.

Ad 2. Nobena žuželka ne diha s pljučami.

Vse žuželke so živali.

Nekatere živali ne dihajo s pljučami.

Ad 3. Nekatere živali so četveronožne.

Vse živali so organiška bitja.

Nekatera organiška bitja so četveronožna.

Ad 4. Nekateri učenjaki niso bogati.

Učenjaki so ljudje.

Nekateri ljudje niso bogati.

Ad 5. Vsi z malim zadovoljni ljudje so srečni.

Nekateri od z malim zadovoljnih ljudi so siromaki.

Nekateri siromaki so srečni.

Ad 6. Nobena prvina ni sestavljena.

Nekatere prvine so zračna telesa.

Nekatera zračna telesa niso sestavljena.

(Dalje sledi.)

Dopisi.

Iz savinjske doline. (Društveno poročilo.) — Poročati bi mi bilo danes o dveh letošnjih zborovanjih „Savinjskega učiteljskega društva“, namreč o onem dne 13. maja t. l. v Braslovčah ter o drugem dne 10. junija na Polzeli. Ker pa je stvar že precej zakasnjena, hočemo glede prvega zborovanja omeniti le, da je bil v taistem izvoljen sledeči odbor: Gg. Simon Meglič, predsednik, M. Jeraj, podpredsednik, A. Farčnik, blagajnik in Fr. Šorn, tajnik. Predsednik je ob enem voditelj petja — Po kratkem prenehanju zbrali smo se omenjenega dne v ličnej sobi novega šolskega poslopja na prijazni Polzeli z malo izjemo vsi pravi udje našega sicer ne mnogoštevilnega, a vendar razmerno dosti vspešno delujočega društva. Gospod predsednik otvori zborovanje ob pol 3. uri popoldne ter prav prijazno pozdravi navzoče gospode tovariše zahvaljujoč se jim, da so se potrudili vsaj v tolikem številu k današnjemu zborovanju, kojega dnevni red je povsem podučen, zanimiv in koristen za vsakega napredujočega učitelja. Naglašja dalje potrebo in korist učiteljskih zborovanj v nadaljno izobrazbo, spodbujo in razvedrenje; kajti pravi, za svoj važni in težavni poklic uneti učitelj gotovo išče svéta, družbe in zabave le v krogu svojih sotrudnikov. — Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in brez opazke odobri. Gospod J. Pavlič potem poroča o razdelitvi učne stvarine iz realij z ozirom na začasno sklenjeno razvrstitev v lauskeje

okr. učit. konferenci za dvorazredne ljudske šole. Poročevalec pravi v uvodu, da je on skupno s svojim na istej šoli delujočim tovarišem sestavil razdelitev le na podlagi onih čitank, ki so v dotičnem razredu ali oddelku res vpeljane, na kar se je pri lanskej učit. konferenci premalo oziralo; zato je pa tudi tvarina iz nekaterih predmetov mnogo preobširno odmerjena. „Četrto berilo“ se ima po tem takem še-le na štirirazrednicah za podlago vzeti. Razdelitev, kakoršno je potem g. referent čital, sprejela se je z neznatnimi premembami in sklenilo se je v enakem smislu sestaviti in stalnemu konferenčnemu odboru v pretres poslati razdelitve za vse kategorije ljudskih šol v Vranskem okraju, koje delo so si gospodje tovariši drage volje med seboj razdelili.

Za tem je sledilo predavanje g. A. Farčnika, nadučitelja na Polzeli, o bučelarstvu. Kot uvod navedel je g. poročevalec kratke zgodovinske poteze o razvoju bučelarstva, potem pa nam predočil v prav lepo sestavljenem govoru delovanje teh prekoristnih živalic. Pokazal nam je med govorom razno bučelarsko orodje, nekaj celo nove iznajbe. Ogleдали smo si potem še bučelnjak, kjer nam je g. poročevalec praktično pokazal ravnanje z bučelami ter njihovim prečudnim delovanjem. Prepričali smo se, da je g. Farčnik res mojster v tej stroki.

Gospod predsednik se zahvaljuje g. poročevalcu za obilni trud ter sklene zborovanje ob 6. uri popoldne.

Le mali odlomek popoldneva nam je še ostal v prijateljski razgovor ter kratkočasenje z lepo ubranim petjem, kajti le prehitro nagnilo se je solnce v zaton ter nas opominjalo, da se nam je raziti.

Dal Bog, da se kmalo zopet snidemo!

Š.

Iz Ljubljane, meseca julija. Ko se je v dan 10. septembra 1884 l. vršil občni zbor „Narodne šole“, društva v pomoč slovenskemu ljudskemu šolstvu, staval je nekdo izmed navzočih gospodov učiteljev predlog, da bi jela „Narodna šola“ izdavati knjige slovenski mladini v pouk in kratek čas. Z veseljem so vzprejeli udje občnega zbora ta predlog, in vnel se je vsled tega jako živahen razgovor, kako to podjetje osnovati, da bi bilo blagotvorneje. Različna mnenja pro in contra je bilo slišati; baš nekateri gospodje odborniki napominjanega društva pa se v svojej skrajnej tesnosrčnosti (!) videli v duhu toliko takih zaprek, ki bi opovirale to idejo realizirati, da so že takrat omahovali Oni učitelji, ki so bili za to, da društvo jame izdajati knjige mladini v pouk in kratek čas, vsprejeli so predlog, da se po deželi postavijo učiteljipoverjeniki, ki bodo nabirali prostovoljnih doneskov za to podjetje, a oni, ki so se bali materijelno ugonobiti društvo, ako bi za to idejo izdalo preveč novcev, so dobili tudi toliko glasov, da so prodrli s predlogom, naprositi slavni odbor družbe sv. Mohora, naj le-ta izda vsako leto tudi po jedno knjigo za slovensko mladino.

Ko se je nekaj časa potem sešel odbor, da izvrši ukrepe občnega zbora, postavil je po deželi 25 učiteljev poverjenikov za nabiranje prostovoljnih doneskov, s katerimi bo odbor jel izdajati knjižice mladini v pouk in kratek čas. Tudi je takrat prebral nekov odbornik z dežele koncipirano prošnjo odbora „Narodne šole“ do slavnega odbora družbe sv. Mohora, da bi le-to društvo po ukrepu občnega zbora društva „Narodna šola“ blagovolilo izdati vsako leto po jedno knjigo, napisano navlašč za našo slovensko mladino. Po daljšem razgovarjanju se niti toliko ni sklenilo, da bi se prošnja odposlala. Vsa stvar je zaspala, in odbor od tistega časa naprej niti več mislil ni zadostiti nalogi, katero je prevzel z ukrepi občnega zbora z dne 10. septembra 1884. l.

Javna skrivnost je, da bi moralo društvo „Narodna šola“ uže davno prominuti, ko bi ne imelo tako izvrstnega, trudoljubivega in požrtvovalnega predsednika. Vrli naš deželni poslanec, predsednik društva „Narodna šola“, pospod Feliks Stegnar, krepko vzdržuje društvo na provspah ljudskega šolstva. Če tudi osamljen pri tolikem in mnogostranskem poslu, katerega mu društvo povzročuje, čutil se je pri vsem tem zavezanega napram udom občnega zbora, skrbeti za to, da se izvrše ukrepi tistega dne.

Mnogo je bilo truda in sitnosti predno je postala ideja o knjigah za našo slovensko mladino meso in kri; a vresničila se je ta misel vendar. Prvi zvezek teh knjižic z naslovom: „Prizori iz otroškega življenja“ leži pred nami!

Ko je „Narodnej šoli“ po gospodih poverjenikih za nabiranje prostovoljnih doneškov došlo toliko novcev, da je bilo podjetje za izdavanje knjižic osigurjeno, stopil je društveni predsednik g. Stegnar s tiskarjem Grubbauerjem v Lincu v dogovor, bi-li ta ne hotel slik, katere je nekdanji zvezkom na platnice tiskal, odstopiti „Narodnej šoli“, da jih le-ta izda v posebnej knjižici s primernim tekstom kot berilo za mladino. Ko je tiskar Grubbauer na to pismo odgovoril, da to radovoljno stori, naprosil je g. Stegnar tudi g. učitelja Funteka, da je napisal tem podobam primeren tekst v vezanej besedi. Največje težkobe so bile s tem premagane in knjižice, ki obsega dvanajst slik in istoliko slikam primernih pesnic, je prav lično darilo za našo mladino.

Ker je knjižica stvarno in formalno dovršena, ne preostaja mi drugega, da seznanim čestite bralce površno z nje vsebino.

Pesen „Pri kokoših“ uči otroka usmiljenja do živali, a druga „Dobrotna Minka“ usmiljenja do siromakov. — Pesni „Mali zaspanček“ in pa „Bodi oprezen“ ste zgolj prizora, kakoršni se v otroškem življenju vsak dan pojavljajo. Pesni „Pri golobih“ in „Lačni psiček“ pisani ste v onem naivnem jeziku, kakor ga čestokrat slišimo pri naših otrocih, kadar se pogovarjajo z živali. Tudi pesen „V kuhinji“ je prejšnima dvema podobna; razločuje se od njih le v tem, da sedi tu okolu kotla čvetero otrok. „Štirje godci“ je pesen, ki kaže bosopetega Markca v družbi treh gosi. Vesela ta družba tako razsaja, da se zbudi mlajši bratec. V pesni „Umetnik“ predstavlja se nam ona vrsta otrok, ki vadijo že v nežnej mladosti oni natorni dar, ki pozneje čestokrat vstvarje umetnike — risarje. Pesni „Deček z opico“ in „Poredna dečaka“ imata snov iz življenja mestnih otrok. Ubog deček služi z naučeno opico in malo lajno kruha. — Poredna dečaka, ki imata nalog snažiti mestnim gospodom črevlje, mažeta si s krtačami nosove. Zadnja pesen „Trije vojaki“ je povsem originalna misel, kakor so tudi originalni prizori mej dečaki, ki igrajo vojake.

Ker stane istis knjižice le 20 kr. — po pošti 5 kr. več — in je torej ceneja, kakor enake nemške knjige, priporočam jo najtopleje vsem gospodom tovarišem. Ako vsak učitelj odvede vsaj 5 istisov, osigurjen nam je drugi zvezek iz knjižnice za slovensko mladino, katerega uže naprej, kakor prvega, najsrčneje pozdravljamo. Ramačev.

Maribor. Na tukajšnjem učiteljišču pričel se je letos pismeni izpit zrelosti 16. in končal 25. junija. Odgovarjalo se je na sledeča vprašanja:

P a e d a g o g i k a (16. junija): 1. Welche Punkte sind bei der pädagogischen Strafe zu berücksichtigen? — 2. Der Kindergarten. — 3. Die Begründung der Volksschule in Oesterreich unter der Regierung der Kaiserin Maria Theresia. — 4. Welche Amtsbücher und Amtsschriften sind für jede Schule vorgeschrieben?

Nemščina (17. junija): 1. Wie äussert sich der echte Patriotismus im allgemeinen und der des Lehrers im besondern? — 2. Herders Verdienste um Schule und Volk. — 3. Die richtige Verbindung der Wort- und Satzlehre.

Slovenščina (18. junija): 1. Marljiv in značajan učitelj osreči sebe in učence. — 2. V kakih raznih pomenih rabi slovenščina sedajnik? — 3. Junaška pesem in jugoslovanski goslarji.

Zemljepis (19. jun.): 1. Die für den Verkehr wichtigsten Ströme Europas. Charakteristische Angaben über dieselben. — 2. Steiermark und Kärnten. Eine geographische Parallele mit Kartenskizzen. — 3. Das formale und materiale Bildungsziel im heimatkundlichen Unterrichte.

Matematika (21. junija): 1. A bietet auf ein Landgut 40.000 fl. bar; B 44.000 fl., wovon er 20.000 bar und den Rest nach 2 Jahren zahlen will. Wer bietet am meisten, wenn man $5\frac{3}{4}\%$ Discout rechnet? —

2. Die Kante eines Tetraeders sei $s = 2\sqrt[4]{3}$. Berechne dessen Oberfläche. — 3. Die Oberfläche einer Kugel ist 4π . Berechne den Kubikinhalt der Kugel! (3 Dezimalen). — 4. Suche das grösste gemeinschaftliche Mass der Ausdrücke $(24x^3 - 10x^2 - 56x + 10)$ und $(6x^2 - x - 15)$.

Zgodovina (22. junija): 1. Kurze Charakteristik der besten römischen Kaiser. — 2. Aus der Jugendzeit Franz Josef's I. (Geschichtsbild für die Volksschule). — 3. Die Hauptvzüge der österreichischen Verfassung.)

Prirodopis (23. junija): 1. Welche Insecten sind dem Obstbaume schädlich? Die wietigeren sind zu beschreiben und Mittel zu deren Bekämpfung anzugeben. — 2. Es ist eine Charakteristik der Kreuzblütler zu entwerfen und anzugeben, welche wichtigeren Culturpflanzen dieser Familie angehören. — 3. Welche Beschaffenheit soll eine für die Volksschule bestimmte Mineraliensammlung besitzen?

Prirodoslovje (25. jun.): 1. Beschreibung des Daniell'schen Elementes und des heimischen Vorganges in demselben. — 2. Saugpumpe (Methodisch). — 3. Kalkbereitung. Eigenschaften und Anwendung desselben.

Pri ustmenih izkušnjah 3. in 5. julija je bilo 19 pripravnikov, 18 rednih in 1 izvanreden, 10 Slovencev in 9 Nemcev. Napravilo je zrelostni izpit vseh 18 rednih pripravnikov in scer z dobrim vspehom

Svitoslav.

Kranjsko, začetkom julija. — Naša kranjska hranilnica je pred kratkim v svojej glavnej skupščini naklonila „Nar. šoli“ 200 fl., „Schulpfennigu“ 200 fl., krajni skupini nemškega „schulvereina“ 150 fl. in nemčurskemu „Krain. Landeslehrerein-u“ 100 fl. podpore. Slednje društvo je pri hranilnem društvu Kranjskem v posebnej milosti in ravno naša hranilnica je najbolj uzrok, da „landeslehrerveinu“ uže davnaj ni vgasnila luč življenja. „Slovenskega učiteljskega društva“ seveda naš prvi denarni zavod ne pozná! „Sulvereinsko“ glasilo naše stolice — „Laib. Schulzeitung“ — v svojej 12. letošnjej številki oblastno naznanja, da se jej imajo odslej vse razpisane učiteljske službe objavljati! Toda navedimo koj dotični pasus, on slóve: *„An die k. k. Bezirksschulrätthe. Der k. k. Landesschulrath hat, wie uns eben gemeldet wird, beschlossen, sämtliche Bezirksschulrätthe darauf aufmerksam zu machen, dass alle in Erledigung kommenden Lehrstellen, beziehungsweise Lehrstellenausschreibungen, uns zur Veröffentlichung sofort zugemittelt werden.“*

Oficijalen organ naše deželne vlade je dosihdob „Laib. Zeitung“. Mimo v vladnem listu se razpisane službe lahko poljubno v katerem čas-

niku koli objavljajo. Čudno bi se nam torej dozdelo, ko bi veleslavni naš kranjski dež. šol. svet bil tako kategorično okr. šol. svetom zaukazal, da to morajo storiti v jetičnej „Laib. Schulztg-i.“ Možno! A pri „sedanjih razmerah“ bi se nam vendar-le naravnije videlo, ko bi se bilo naročilo okr. šol. svetom — potrdila pa še pričakujemo — izpraznjene službe razpisati v „Uč. Tovarišu“, po katerem vendarle še kaj več učiteljev Kranjskih sega, nego pa po glasilu Linharta & Compie.

Bruno.

Novice in razne stvari.

[Presvitli cesar] podaril je krajnemu šolskemu svetu v Kamnici za popravila pri šoli 100 gld.

[Družba sv. Cirila in Metoda.] Pri l. občnem zboru 5. t. m. so bili v stalni odbor tega društva izvoljeni ti-le gospodje: Prof. dr. Toma Zupan, predsednikom; notar Luka Svetec, dr. J. Vošnjak, advokat dr. Tavčar, mestjan Ivan Hribar, dr. R. Bleiweis pl. Trsteniški, ces. svetovalec J. Murnik, nadzornik J. Žumar, kaplan L. Žlogar, vikar J. Žičkar, kaplan Gregor Einspieler in mestni učitelj Ivan Močnik pa odbornikom.

[Uradna učiteljska konferenca] za mariborski, št. lenartski in slov. bistriški okraj je letos razpisana na 2. dan meseca septembra s tem-le vspeedom: 1. opazke c. kr. okr. šolsk. nadzornika. 2. Kako se dá po šoli spoznanje na kmetijskem polju najizdatneje pospeševati? (Poroč. gg. nadučitelja Fr. Praprotnik in Jos Gaber.) 3. Kaj ima obsegati pouka ljudske šole z ozirom na zdravstvo? (Poroč. gospod J. Fistravec in gdč. Maria Turk.) 4. Učni red pri obravnavi nemščine na ljudskih šolah sè slovenskim poučnim jezikom. (Poroč. g. J. Moher in g. J. Leskovar). 5. Poročilo stalnega odbora o pisalnih in risalnih učilih. 6. Poročila knjižničnih odborov. 7. Volitve. 8. Nasveti.

[V okrajni šolski svet] vranski izvoljen je namesto umrlega souda Brinovec č. g. Ant. Balon, župnik na Vranskem.

[Šolstvo v Švediji in Daniji.] Švedsko šolstvo se je popelo na tako visoko stopinjo, da se lahko meri s šolstvom vsake srednjoevropske države. Država in občine se zelo trudijo, kako bi se obraženost v deželi razširila. Tako država sama izda vsako leto za zdrževanje šol čez 7 milj. gld. V Finski in Lapski so učitelji večidel Švedi. Pred nekoliko leti ustanovil se je v Umegi, ki leži le $2\frac{1}{2}^{\circ}$ od severnega pola proti jugu, 12. učiteljski seminar. V mnogih mestih imajo tudi vseučilišča, tako v Götaburgu in Stockholmu. Po kraljevem ukazu od 1842. l. mora biti v vsakej občini ali fari vsaj ena šola. Kjer se pa to radi krajnih okolnosti ne da izvesti, imajo se prirediti „ambulantne“ šole. V mnogih krajih imajo tudi pripravnice za ljudske šole. V večih občinah, ki so od mest zelo oddaljene, imajo višje ljudske šole, koje so urejene enako akedemijam. V vseh višjih učiteljskih zavodih in seminarih vadijo se gojenci v vojaških vajah in po izpitu mora vsak abituriert še poslušati posebni kurs, v katerem se izobrazuje za podčastnika. Dosedaj je namreč skoraj vsak švedski učitelj tudi podčastnik v vojski. Nekaj slabeye razvito je šolstvo v Danskej, kjer je tudi obča obraženost še na nižji stopnji, nego li v Švedskej. Temu pa so krive največ mnoge privatne šole, ki niso pod državnim nadzorstvom. Šolski zakon datira tukaj od l. 1814. Po tem zakonu ima se poučevati na tjezen le 18 ur; vendar pa se je to število že znatno povišalo. Posebno se v Kodanju

trudijo, kako bi se povzdignilo šolstvo in napredovala obča obraženost. Državni učiteljski seminari so samo 4 s triletnimi kurzi. Ti zavodi pa ne zadostujejo potrebam učiteljev, zatorej se jih večina privatno pripravlja za učiteljski izpit. V Islandiji obračajo ljudi kolikor mogoče svojo pozornost na šole. V Reykjaviku je deželna univerza z medicinsko, bogoslovno in pravniško fakulteto. Gimnazija šteje čez 100 dijakov. Ljudske šole imajo tukaj skoraj le na obalah, kjer roditelji — ribiči — ne vtegnejo deco sami podučevati. V deželi pa imajo za podučevanje otrok skrbeti posestniki, kateri so dolžni razun svoje dece podučevati tudi otroke svojih služabnikov. Otroci se uče risati, brati, računati, domačo povestnico in veronauk. Knez — rojen Izlandjanin — dolžen je najmanj dvakrat v letu se prepričati o napredku mladeži.

„Hr. U.“

N A T E Č A J I.

Štv. 221.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v **Zdolah** se do sedaj provizorično umeščeno mesto podučitelja z dohodki po IV. plač. vrsti **definitivno** umešča.

Prosilci in prosilke naj vložijo svoje redno instruirane prošnje potem predpostavljenega okr. šolsk. sveta do **1. avgusta 1886** pri krajnem šolskem svetu v **Zdolah** pošta **Videm**.

Okr. šolski svet v Brežicah dne 24. junija 1886.

Predsednik
Rupnik s. r.

Štv. 271.

Začasna učiteljska služba.

Na v trirazrednico razširjeni ljudski šoli v **Vidmu** se mesto učitelja z dohodki po IV. plač. vrsti — za moške učiteljske moči tudi s prostim stanovanjem — provizorično umešča.

Prosilci za to mesto naj svoje redno obložene prošnje potem predpostavljenega okr. šolsk. sveta vložijo do **1. avgusta 1886** pri krajnem šolskem svetu v **Vidmu**.

Okr. šol. svet v Brežicah dne 24. junija 1886.

Predsednik:
Rupnik s. r.

Štv. 342.

Podučiteljska služba.

Na kraj. ljudske šoli **Loka** pri **Zidanem mostu** spadajoči eksposituri **Lokave**, katera se na novo aktivuje, se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po III. plač. vrsti in prostim stanovanjem **definitivno** ali tudi **provizorično**.

Prosilci naj svoje redno obložene prošnje potem predpostavljenega okr. šolsk. sveta vložijo do **10. avgusta 1886** pri krajnem šolsk. svetu v **Loki** pri **Zidanem mostu**.

Okr. šolski svet Laški trg dne 27. junija 1886.

Predsednik
Netolizka s. r.

Štv. 225.

Učiteljsko mesto.

Na enorazredni ljudski šoli pri **Novištifti** se umešča učiteljsko mesto z dohodki po III. plač. vrsti in prostim stanovanjem **definitivno** ali tudi **provizorično**.

Prosilci za ta službo naj svoje redno obložene prošnje z dokazom, da so sposobni subsidiarno podučevati tudi v krščenskem nauku, potom predpostavljenega okr. šolsk. sveta vložijo do **10. avgusta 1886** pri krajnem šolskem svetu v **Novištifti** pošta Gornjigrad.

Okr. šolski svet Gornjigrad dne 30. junija 1886.

Predsednik:
Netolizka s. r.

 Uljudno še enkrat vabimo p. n. naročnike, kojim je naročnina potekla, da jo v kratkem ponove, ako že to niso storili preje, dolžnike pa prosimo slednjikrat, da poravnajo svoje dolge, ako nočejo, da jim list ustavimo.